

یاسای سەندیکای هونەرەندانی کوردستانی عێراق

بەناوی خوای گەرەو میهرەبان
بەناوی گەلەو
ئەنجومەنی نیشتمانی کوردستانی عێراق
ژمارە ی پریار: (١٩)
میترووی پریار: ١٩٩٨/١٢/٣١

« پریار »

پشت بەو دەسەلاتە ی کە بە پیتی برگە (٣) ی ماددە (٢) لە یاسای ژمارە (١٠) ی سالی ١٩٩٧ پیمان دراوہ و لەسەر ئەو بنەمایە ی کە ئەنجومەنی نیشتمانی کوردستانی عێراق لەدانیشتنی رۆژی ٣٠/١٢/١٩٩٨ ی دا یاساکاری کردووە پریری دەرھینانی ئەم یاسایە ماندا .

یاسای ژمارە (٨) ی سالی ١٩٩٨ یاسای سەندیکای هونەرەندانی کوردستانی عێراق

ماددە ی یەکەم:

مەبەست لەم وشانە ی خواریوہ بۆ مەبەستەکانی ئەم یاسایە ، ماناکانی تەنیشتیان :-

- ١- ھەرێم: ھەرێمی کوردستانی عێراق .
- ٢- وەزیر: وەزیری رۆشنیبری ھەرێم .
- ٣- سەندیکا: سەندیکای هونەرەندانە کە بە پیتی ئەم یاسایە دامەزراوہ .
- ٤- نەقیب: نەقیبی هونەرەندانی کوردستان .
- ٥- ئەنجومەن: ئەنجومەنی ھەلبژێردراو بە پیتی ئەم یاسایە .
- ٦- هونەرەند: ھەر ئەندامێک یا بەشدار بووێک لە سەندیکا بە پیتی ئەم یاسایە .
- ٧- کارکردن لە پیشەکە: کارکردن لە یەکتێک لەو ئیشە هونەریانە ی کە لەم یاسایە دا پریریان لەسەر دراوہ .

ماددە ی دووہم:

بە پیتی ئەم یاسایە سەندیکایە ک بەناوی سەندیکای هونەرەندانی کوردستانی عێراق دادەمەزری و ، مەتبەندەکە ی ھەولێری پایتەختی ھەرێم دەبێ و بۆ ھەبە لێ لە پارێزگاکانی ھەرێم دا بکاتەوہ .

ماددهی سێهه:

- سه ندىكا بۆ نهنجامدانى نهه نامانجانهى خواارهوه ههول دههات:
- 1- كار كردن له پێناو بهرز كردنهوهى ناستى نهندانمان لهرووى هونهرى و پيشهى و كۆمهلايه تى وئابوورى وروشنبيرييهوه.
 - 2- بهشدارى كردن له بوژاندنهوهى هونهرى وروشنبىرى له ههرىم دا به هاوكارى كردن له گهه لايه نه تاييه تهنده كان بۆ بهرز كردنهوهى ناستى گشتى هونهر به هه موو هۆبه كى بلاو كردنهوهى وهك روژنامه و گوشارو چاپمهنى وهۆبه كانى ترى بهر دهست له گهه بهشدارى كردن له كوئگره هونهرىيه ناوخۆى و عهره بى و جيهان بيه كاندا.
 - 3- رىك خستنى بنه ماى كار كردن له پيشه هونهرىيه كاندا.
 - 4- ههولدان بۆ زامىن كردنى نهندانمان له كاتى نهخوشى و، پىرى و، بى كارىدا.
 - 5- چاودىرى كردن و ناساندن و په ره پىدانى به ره مه مى هونهر مه ندانى كوردستان له ههر كوئيهك بن بهو مه به ستهى نهو نامانجانە بى تى ته دى كه سى سته مى فى دار اليزم له كوردستانى عىراقدا بۆى ههول دههات.

بهشى دووهه «پىكهاته كان و بهر توه چوونى كار»

ماددهى چارهه:

- سه ندىكا له مانه پىك دىت:
- 1- دهستهى گشتى.
 - 2- نهنجومهنى سه ندىكا.
 - 3- لىژنهى بهرز هفتكارى (ئىنژىبات).
 - 4- لقه كانى سه ندىكا.
 - 5- هۆبه كانى سه ندىكا.

ماددهى پىنجهه:

سه ندىكا له سه ر داواكار بيهك داده مه زرى كه به لانى كه مه وه (١٥) هونهر مه ند كه نهنجامدانى كارى هونهرىيان له پىنچ سال كه متر نه بى پىشكهش به وه زاره تى ناوخۆى ده كه ن و به ده ستهى ناماده كار ده ژمى ردىن بۆ بهر توه بردنى نىش و كارى سه ندىكا تا كاتى هه لى ژاردنى دى له ماوهى نهو په رى سى مانگدا.

ماددهى شه شهه:

دهستهى گشتى بالاترىن دهسته لاته له سه ندىكا دا و هه موو نهندانمانى ده گرتته خو و تاييه ته ندهى به نهنجامدانى نه مانهى خوا ره وه :-
يه كه م: هه لى ژاردنى نه قىب و نهنجومهنى سه ندىكا.
دووه م: په سه ند كردن (راستاندن)ى بودجهى سالى رابردوو و بى راردان له سه ر بودجهى مه زه نده كراو .
سى يه م: و توو بى ژ كردن له سه ر راپورتى سالانه و كاروبارى سه ندىكا و ژمى رارى .

چوارهم: پيشنياز كردن بۆ همواركردنى ياساي سەنديكا و پيروهكەي.
پينجهم: برياردان لەسەر پاكتاو كردنى مولك و مالى سەنديكا و داراييهكەي
لەكاتى هەلۆهشاندنەوى دا.

ماددهى حەوتەم:

نەنجوومەنى سەنديكا لە (۹) ئەندام پيک دى نەقيب و جيتگرەكەي و سكرتيرى
سەنديكاو بەرپرسي كاروبارى دارايى و سى ئەندامى يەدەگ لەنيوانياندا دەبن.

ماددهى هەشتم:

۱- دەستەى گشتى پيک هاتوو لە هەموو ئەندامەکانى سەنديكا ئەوانەى بەگوپرهى
نەم ياسايە و هەييان بە پابهنديهکانى خويانهوه کردوو بە بانگهيشتى
نەنجوومەن سى سال جارتيك كۆيونهوه يەكى گشتى ناسايى سازدەکا لە حەفتهى
يەكەمى ئەو مانگەي كە سەنديكاى تيدا دامەزراوه، بۆ هەلبژاردنى نەقيب
ويانزده ئەندام كە لە نيوانياندا (سيانيان يەدەگن) بۆ پرکردنەوى ئەنداميهتى
نەنجوومەنى سەنديكاو ليژنەى بەرزەفتكارى (الانضباط)، بە نامادەبوونى سى
يەكى ئەندامانى دەستەى گشتى رادەى ياسايى «النصاب» بەتەواو دەژميردرى،
و هەلەكانى تەواو نەبوونى (النصاب) دا دواى پانزده رۆژ لە ميژووى كۆيونهوى
يەكەم هەلبژاردن لە هەمان شوين و كاتدا ئەنجام دەدرت، بە پيچەوانەى ئەوه
نەنجوومەنى سەنديكاى پيشوو بۆ خولتيكى تيريش بە بەردەوام دەژميردرى
لەكارەكانيدا.

۲- ئەندامە هەلبژيردراوهكان بەنەقبيشهوه كۆدەبنهوه بۆ دابهش كردنى كاروبارى
نەنجوومەنى سەنديكاو ليژنەى بەرزەختى (نينزيات) لە نيوان خوياندا
بەريگەي دەنگدانى نهيىنى يەوه.

۳- بريارى دەستەى گشتى بە زۆريەى دەنگى نامادەبووانى دەردەچى.

۴- پيويستە دەستەى گشتى سالانە كۆيونهوهى ناسايى خوى سازيدات بۆ
نەنجامدانى:-

ا- پەسەند كردنى بودجه.

ب- و نوويژكردن لەسەر راپۆرتى سالانە و كاروبارى سەنديكا و حيساباتهكەي.
ج- تەماشاكردنى پيشنيازهكانى نەنجوومەن لە بارەى همواركردنى ياساكەى
ياخود پيروهى ناوخوييهكەي.

د- برياردان لەسەر پاكتاو كردنى مولك و مالى سەنديكاو داراييهكەي لەكاتى
هەلۆهشاندنەوى دا.

۵- دەكرى دەستەى گشتى بانگهيشت بكرت بۆ كۆيونهوهى ناسايى، لەسەر
داخوازى نەقيب و بەريارى نەنجوومەنى سەنديكا يان لەسەر داوايهكەى
نووسراوى سى يەكيتى ئەندامانى سەنديكا، بەمەرجيک هۆيه پيويستيهكانى
نەو داوا كاربيه لە بانگهيشتهكەدا بەديار بخرتن.

ماددهى نۆيەم:

نەقيب دەبى نەم مەرجانەى لى بيته جى:

۱- دەبى كوردىكى عيراقى بيت و له هەر يەك نيشته جى بيت.

- ۲- ده‌بی خاوه‌نی پروانامه‌ی به‌که‌لورپوس بی له هونه‌ره‌کان یاخود ده‌رچووی په‌یمانگه‌یه‌کی هونه‌ری یاوه‌ر پی کراو بیت.
- ۳- به‌لانی که‌ممه‌وه‌ پازده‌ سال کاری هونه‌ری کردبیت.

مادده‌ی ده‌یم:

- نه‌قیب نه‌م ده‌سه‌لاتانه‌ نه‌نجام‌ده‌دات.
- ۱- سه‌ره‌کایه‌تی کردنی کۆبوونه‌وه‌کانی ده‌سته‌ی گشتنی و نه‌نجوومه‌نی سه‌ندیکا.
 - ۲- نوینه‌رایه‌تی کردنی سه‌ندیکا له‌کن لایه‌نه‌ تاییه‌تمه‌نده‌کان، ده‌شتوانی هه‌ندی له‌ده‌سه‌لاته‌کانی خو‌ی بدا به‌جیگره‌که‌ی یان هه‌ر که‌سیک که‌ بیه‌وی له‌ نه‌ندامانی نه‌نجوومه‌ن.

مادده‌ی یانزده‌یم:

- نه‌نجوومه‌نی سه‌ندیکا تاییه‌تمه‌نده‌ به‌جی به‌جی کردنی نه‌وانه‌ی خواره‌وه:
- ۱- کارکردن له‌پیناو به‌دی هینانی نه‌رکه‌کانی سه‌ندیکا به‌پیتی نه‌وه‌ی که‌ له‌مادده‌ی سییه‌می نه‌م یاسایه‌دا هاتوه.
 - ۲- پیشک‌ش کردنی پیشنیاز له‌باره‌ی هه‌موارکردنی یاسای سه‌ندیکا و پیره‌وی ناوخوی، بو‌ده‌سته‌ی گشتی.
 - ۳- جی به‌جی کردنی بریاره‌کانی ده‌سته‌ی گشتی.
 - ۴- دامه‌زاندنی کریکاری خیزمه‌تگوزاری بو‌سه‌ندیکا و ده‌سنیشان کردنی کریه‌کانیان و هه‌موارکردنیان.
 - ۵- ته‌ماشاکردنی داواکاری بو‌هاتنه‌ ناو سه‌ندیکا و بریاردان له‌سه‌ر قه‌بوول کردنی نه‌ندام و به‌شداربووان.
 - ۶- هه‌لبژاردنی نوینه‌ری سه‌ندیکا له‌لیژنه‌ ره‌سمییه‌کان و هی‌ تریش دا نه‌گه‌ر نه‌قیب نه‌بو‌بیتته‌ نوینه‌ری سه‌ندیکا.
 - ۷- ناردنی نه‌و کیشه‌و شکایه‌تانی که‌ بو‌ی دیت، بو‌لیژنه‌ تاییه‌تمه‌نده‌کان.
 - ۸- دامه‌زاندنی لقی سه‌ندیکا له‌ پارێزگاکانی هه‌ریم به‌پیتی مه‌رجه‌کانی دیاری کراو له‌ پیره‌وی ناوخوی سه‌ندیکا دا.
 - ۹- پتکه‌وه‌نانی لیژنه‌ی لاوه‌کی بو‌به‌دی هینانی مه‌به‌سته‌کانی سه‌ندیکا.
 - ۱۰- بریاردان له‌سه‌ر وازه‌ینانی نه‌قیب یا جیگره‌که‌ی یاخود هه‌ر نه‌ندامه‌یه‌کی سه‌ندیکا یا لیژنه‌کانی.
 - ۱۱- دامه‌زاندنی نوینه‌رانی سه‌ندیکا له‌و پارێزگایانه‌ی له‌ لقی سه‌ندیکایان نییه.
 - ۱۲- دامه‌زاندنی وردکاری ژمیریاری بو‌نه‌نجامدانی وردکاری سالانه.
 - ۱۳- ریک‌خستنی پلیتی هه‌لبژاردن و به‌لگه‌نامه‌کانی دیکه‌و سه‌ره‌رشتنی کردنی کرداری هه‌لبژاردن به‌پیتی حوکمه‌کانی نه‌م یاسایه.
 - ۱۴- ده‌ره‌ینانی رینمایی گونج‌او له‌گه‌ل نه‌م یاسایه‌و پیره‌وی ناوخودا، به‌مه‌به‌ستی ناسان پیاده‌ کردنی.
 - ۱۵- مافی قه‌رز کردن و به‌ قه‌رزدان و پیشک‌شکردنی یارمه‌تی دارایی هه‌یه، به‌و شیوه‌یه‌ی که‌ مه‌به‌سته‌کانی سه‌ندیکا به‌دی بیت.

۱۶. دامه زانندن و بهر تیره بردنی یانه کانی هونه رمه ندان به پیتی یاسای کومه له کان و پیره وی تاییهت به و یاسایه.

ماددهی دوانزده ییم:

به که م:

لیژنه ی بهرزه فتی (نینزیبات) نه م کارانه دهکات :-

- ۱- توژینه وه له و شکایه تانه ی که بوی دین.
- ۲- جتی به جتی کردنی بریاره کانی دهسته ی گشتی وراسپارده کانی هویه کان و لیژنه کانی سه ندیکا.

دوو هم:

ده بی لیژنه ی بهرزه فتی (نینزیبات) نه و مهسه له و کیشانه ی که تاوان پیک دین بنیتریت بو دادگای تاییه تمه ندو ، دهرچوونی حوکمی بی تاوانی یان بهردانی ری له وه ناگری که لیژنه ی بهرزه فتی (نینزیبات) بریاری خوی له حهق نه و نه دنامه به پیتی یاسا بدات.

ماددهی سیزده ییم:

- نه نجوومه نی سه ندیکا بوی هه به له سه ر اسپارده ی لیژنه ی بهرزه فتی (نینزیبات) ، به کیک له م سزایانه ی خواره وه ناراسته ی نه دنامه ی سه ر پیچیکار بکات.
- ۱- سه رنج راکیشان: نه مه به نووسراویک ناراسته ی ده کریت و سه رنجی بو نه وه راده کیشریت که نه و سه ر پیچیه ی دووباره نه کاته وه.
 - ۲- نینزار: نه مهش به نووسراویک ناراسته ی ده کریت و نینزاری دهرتیتی که پتویسته نه و سه ر پیچیه دووباره نه کاته وه نه گهر نا سزای توندتری دهرتیتی.
 - ۳- ری لی گرتنی (قه دهغه کردن) ی نیش کردنی له پیشه که ی خوی ، بو ماویه ک له شهش مانگ تیپه ر نه کات.

ماددهی چوارده ییم:

بریاره کانی نه نجوومه نی سه ندیکا و لیژنه ی بهرزه فتی (نینزیبات) ی تاییهت به یاساغی (المنع) له لای دادگای پتداچوونه وه ی ههریمدا شیایو تانه لیدانه له ماوه ی سی (۳۰) رۆژدا له میژوو ی ناگادار کردنه وه وه ، بریاره کهش بن بر ده بی و به سه ریدا جتی به جتی ناگری تا پله ی بن بری وهرنه گری.

ماددهی پانزده ییم:

ناوی نه دنام له توهماری سه ندیکا داده سرپتته وه نه گهر حوکمیکی بن بری به سه ردا درا به سزایکی نه سللی له تاوانتیکی به ناتفهست یان که تنیکی نابرو بهردا.

ماددهی شانزده ییم:

۱- دهسته ی هویه له هه موو نه و نه دنامه ی پیک دیت که هه موو نه رکیکی سه ر شانیان به پیتی نه م یاسایه به جتی گه یاندووه و کوئوونه وه یه کی ناسایی سازده دات له هه مان واده ی ده سنیشان کراودا بو دهسته ی گشتی بو هه لیزاردنی سه رۆک و نه دنامه ی هویه له ریگه ی ده نگدانی نه تییه وه.

ماددهی بیستم:

یه کهم: نهم هویانهی خوارهوه (شعبه) داده مزرتین تا کو نوینه رایه تی نهو لقه هونه ریپانه بکه ن که کارمه ندانی سه ر به نهون به پیتی پسپوریپان و ، هر یه کیکیش له مانه لیژنه ی هویه به ریتوه یان ده بات:

- ۱- هویه ی هونه ره شانوییه کان.
 - ۲- هویه ی هونه ره سینه مایی وتله فزیوتی و رادیوییه کان.
 - ۳- هویه ی هونه ره موسیقاییه کان.
 - ۴- هویه ی هونه ره شیوه کارییه کان.
- دووهم: بواره کانی هونه ری هویه کان نه مانه :-
- ۱- هویه ی هونه ره شانوییه کان.
 - ا- به ریتوه بردنی شانۆ.
 - ب- نواندن.
 - ج- دهره پتان.
 - د- نه خشه کیشانی (تصمیم) ی دیمه نه کان.
 - ه- نه خشه کیشانی (تصمیم) ی جل و بهرگ.
 - و- نارایشت.
 - ز- روناکی (الاناره).
 - ح- سه ماو دهر پرینی به تریه وجووله.
 - ۲- هویه ی هونه ره سینه مایی وتله فزیوتی و رادیوییه کان.
 - ا- نواندن.
 - ب- دهره پتان.
 - ج- نه خشه کیشانی (تصمیم) ی دیمه نه کان.
 - د- نه خشه کیشانی (تصمیم) ی جل و بهرگ.
 - ه- نارایشت.
 - د- وینه گرتن.
 - ز- برین و خسته وه سه ربهک (المونتاج).
 - ح- نه خشه کیشانی (تصمیم) ی روناکی.
 - ط- شوشتنه وه و وینه وه رگرتنه وه (الطبع والتحميض).
 - ی- لئی بووک (قه ره گویتزا) و وینه ی بزیتو (فلیمه کارتونه کان).
 - ک- سیناریو.
 - ل- به ره می سینه ماکاری.
 - م- دهنگی سینه ماکاری.
 - ن- روناکی سینه ماکاری.
- ۳- هویه ی هونه ره موسیقاییه کان :-
- ا- ژهنین.
 - ب- گوزانی.

- ج - ناواز دانان.
- د - دانانی مۆسیقا.
- ه - کاریگریه دهنگییه کان.
- ۴- هۆیهی هونه ره شتوه کارییه کان.
- ا- وینه کیشان به هه موو ته ره کانییه وه.
- ب - داتاشین به هه موو جوژه کانییه وه.
- ج - گلینه (الخزف و الفخار).
- د - خوش نووسیی و نه خش.
- ه - وینه گرتنی هونه ری.
- و- کاریگریه وینه بییه کان.
- ز- کاره کانی دهست رهنگینی.

ماددهی بیست و یه کهم:-

- ۱- کاروباری لقی سه ندیکا له لایهن لیژنه ی لقی پارێزگاوه به رتوه ده چیت و نوینه رایه تی سه ندیکا ده کات له ویدا.
- ۲- لیژنه ی لق له سه روک و چوار نه ندام بیتک دیت که نه ندامانی لق هه لیان ده بژیرن، به مه رجیتک له و هونه رمه ندانه بن که له و پارێزگایه دا خه ریکی پیشه که یانن و هه لێژاردنه که شیان هه ر پیتنج سال جاریتک به ریتگی ده نگدانی نه یی به وه ده بیت و لیژنه که ش له نیوان نه ندامه کانی، سه روک و جیگری سه روک و سکر تیر و نه مینداری سه ندوو ق هه لده بژیرن.
- ۳- بو کوو نه وه ی گشتی ده سته ی لقه کان، هه مان کار و نیجرانانی تایهت به کوو نه وه کانی ده سته ی هۆیه کان په ی ره وه کرتن و ده سته لاتی نه وه ی هه یه داو اکاری و ازه ی تانی سه روک و نه ندامانی لیژنه ی لق قه بوول بکات و هه ی دیکه یان له جیبی هه لێژیرن بو نه و ماوه یه ی له ده وره که ماوه ته وه، هه رو هه پر کردنه وه ی نه و بو شاییه ی که له لیژنه که دا روو ده دن.

ماددهی بیست و دووهم:-

- لیژنه ی لق نه م تایه ته ندیانه ی خواره وه ی هه یه :
- ۱- جج به جج کردنی بریاره کانی ده سته ی گشتی و نه نجوومه نی سه ندیکا.
- ۲- دامه زاندنی کارمه ندانی لق و ده سنیشان کردنی مووچه یان، دوا ی نه وه ی که ره زامه ندی نه نجوومه نی سه ندیکا وه ده گری.
- ۳- ده ست بژیر کردنی نه و که سه ی نوینه رایه تی سه ندیکا ده کات له لیژنه ی ره سمی و ناره سمییه کانی له پارێزگادا.
- ۴- پیتشکه ش کردنی پیتش نیاز و راسپارده ی تایهت به کاروباری لق به نه نجوومه ن، تا کو بریار یان له باره یه وه له سه ر بدات.
- ۵- خه رج کردنی مه سه رفی پتوبست بو کاروباری لق له چوار چتوه ی بودجه دا.

- ۶- پیکه وهانی لیژنه یهک بۆ بهدی هیتانی مه بهسته کانی سەندیکا .
 ۷- به کار هیتانی نهو دهسه لانهی که نهنجو مه نی سەندیکا به پیتی نه م یاسایه پیتی ده دات .

ماددهی بیست و سێ یه م:

نابێ نه ندامیتهی نهنجو مه نی سەندیکا و نه ندامیتهی لیژنه ی به رزه فتهی (نیزبیا ت) یا خود هر لیژنه یه کی دیکه به یه که وه کو یکرته وه .

ماددهی بیست و چواره م:

نه گهر نه ندامی نهنجو مه ن یان لیژنه هه لیزتر در او ه کانی دیکه سێ جار له دوا ی یهک له کو یو نه وه کانی به بێ عوزری مه شروع ناماده نه بوو ، پتویسته نهنجو مه ن بریاری خو ی بدات و به و از هیتنه ری دابته ت .

ماددهی بیست و پینجه م:

نه گهر پایه ی نه قیب چۆل بوو ، جا به هر هۆیه ک بیت نه و ا جیگره که ی شوینی ده گرتنه وه بۆ نه و ماوه یه ی که ماوه و نه گهر جیگری نه قیبیش شوینی چۆل بوو ، نه و ا له م باره دا سکرته ر جیتی نه قیب ده گرتنه وه .

ماددهی بیست و شه شه م:

نه گهر یه کیتک له شوینه کانی نهنجو مه نی سەندیکا له بهر هر هۆیه ک چۆل بوو ، نه و ا نه ندامتیک له پینج نه ندامه نه سلییه کان به ریگه ی ده نگدانی نه ته نی جیتی ده گرتنه وه ، نینجا شوینی نه وه ی دو اییان ، نه ندامتیک له نه ندامانی یه ده گ (نیحتیات) که زۆرترین ده نگی و هر گرتنی ده چته جیتی .

ماددهی بیست و هه وته م:

- ۱- هه رگیز نابێ که س ده ست بداته نه م پیشه یه ، ته نیا نه ندامانی سەندیکا و به شدار بووانی نه بیت .
- ۲- نه ندامانی سەندیکا و به شدار بووانی نابێ ده ست بده نه نه م پیشه یه ته نیا دوا ی نه وه نه بێ که هه موو نه رکه بریار له سه ر درا وه کانی که له م یاسایه دا هاتوون جتی به جتی ده کهن .
- ۳- هونه رمه ندی سه ر به فه رمانگه یه کی ره سمی یا نیمچه ره سمی بو ی هه یه له ده ره وه ی کاتی ده وامی ره سمی دا پیشه که ی خو ی ده ست بداتی ، به مه رجیتک هه موو نه رکه کانی سه رشانی به پیتی نه م یاسایه جتی به جتی کرد بیت .
- ۴- فه رمانگه ره سمی و نیمچه ره سمییه کانی ده ولته ت و ده زگا هونه ریه کان بو یان نییه ه یج هونه رمه ندیک له لای خو یان دا بجه ریتن ، ته نیا دوا ی هیتانی نوو سراوی پشتگیری سەندیکا نه بیت .
- ۵- پتویسته له سه ر هه موو فه رمانگه یه کی ره سمی یان ده زگایه ک که هونه رمه ندیکی له لای خو ی دامه زراند ، وینه یه ک له فه رمانی دامه زراندنه که ی بۆ سەندیکا بئیریت .

بهشی سی یه م «چوونه پال و نه ندامیه تی»

مادهی بیست و هه شتم:

چوونه پال سه ندیکا به داواکاریه کی نووسراوه ده بیت و پیتشکهش به نه نجوومه ن ده کریت و به لگه نامه ی پتویستی پتوه ده لکیندری و نه نجوومه نیش ده بی بریاریکی یهک لاکه روه له باره ی داواکاریه کی له ماوه ی یهک مانگ له میژووی تو مارکردنی نهو داوایه ی بدات و له باری ره فزکردنیشی پتویسته هۆبه کی به دیار بخات و خاوه ن داواکه مافی (ته مییز) کردنی هه یه له لای دادگای پتداچوونه وه (التمیز) له ماوه ی (۳۰) سی روژدا له میژووی ناگادار کردنیه وه، نه گهر هات و نهو ماوه یه کوتایی هات و داواکاریه که یهک لا نه کرایه وه، نهوا نهو کهسه به وه رگیراو داده ندری.

مادهی بیست و نۆیه م:

نه ندام ده بی نه م مه رجانه ی لی بیته دی:

- ۱- ده بی هاوولانی هه ریم بی و تیتدا نیشته جی بی.
- ۲- به تاوانیکی ناسیاسی یان که تبتکی نابروهه ر حوکم نه درایی.
- ۳- ده بی خودان پروا نامه یه کی هونه ری بی له کولنج یا په یمانگایه کی هونه ری که به ره سمی دانی بیاندرایی. یان به لگه نامه یه کی هونه ری له باره ی پسپوریه که ی له په یمانگایه کی هونه ری که به ره سمی دانی بیاندرایی پیتشکهش بکا به مه رجی ماوه ی خویندنی لهو په یمانگایه دا له دوو سالی به رده و ام که متر نه بی له گهل کارکردنی هونه ری له یه کتیک له ریک خراوه جه ماوه ریه کاندای له بواری پسپوریه که یدا بو ماوه یهک که له دوو سال که متر نه بو بیت لایه نیککی پسپور پستگیری بکات.
- ۴- یاخود نهو کاره هونه ریه ی به شیوه یه کی به رده و ام کردیت که نه م یاسایه بریاری له سه رداوه. بو ماوه یهک له پتنج سال که متر نه بیت و لایه نیککی ره سمی یان نه هلی تایه تمه ند پستگیری بکات.

مادهی سی یه م:

نه نجوومه نی سه ندیکا بو ی هه یه مؤله تی نیش کردن به نه ندام له بواری پیشه که ی له حیسانی تایه تی خو ی یان بو کۆمپانیان بدات، نه وهش به پتی ههل و مه رجی و ا ده بیت که نه نجوومه ن دوا ی وه رگرتنی ره زامه ندی و هزیر ده ری ده چوتنی، به مه رجیک نه مه له گهل یاساکان و پتروه ره چاو کراوه کاندای هاو دژ نه بیت.

بهشی چواره م «دارایی سه ندیکا»

مادهی سی ویه که م:

دارایی سه ندیکا له مانه ی خواره وه پتیک دیت:

- ۱- ره سمی چوونه پال سه ندیکای نه ندامه کاراکان شه ست دیناره، بو به شدار بووانبش بیست دیناره.

بهشی سی یه م «چوونه پال و نه ندامیه تی»

مادهی بیست و هه شتم:

چوونه پال سه ندیکا به داواکاریه کی نووسراوه ده بیت و پیتشکهش به نه نجوومه ن ده کریت و به لگه نامه ی پتویستی پتوه ده لکیندری و نه نجوومه نیش ده بی بریاریکی بهک لاکهروه له باره ی داواکاریه کی له ماوه ی بهک مانگ له میژووی تو مارکردنی نهو داوایه ی بدات و له باری ره فزکردنیشی پتویسته هۆبه که ی به دیار بخات و خاوه ن داواکه مافی (ته مییز) کردنی هه یه له لای دادگای پتداچوونه وه (التمیز) له ماوه ی (۳۰) سی روژدا له میژووی ناگادار کردنیه وه، نه گهر هات و نهو ماوه یه کوتایی هات و داواکاریه که بهک لا نه کرایه وه، نهوا نهو کهسه به وه رگیراو داده ندری.

مادهی بیست و نۆیه م:

نه ندام ده بی نه م مه رجانه ی لی بیته دی:

- ۱- ده بی هاوولانی هه ریم بی و تیتیدا نیشته جی بی.
- ۲- به تاوانیکی ناسیاسی یان که نیتکی نابروهه ر حوکم نه درایی.
- ۳- ده بی خودان پروا نامه یه کی هونه ری بی له کولنج یا په یمانگایه کی هونه ری که به ره سمی دانی بیاندرایی. یان به لگه نامه یه کی هونه ری له باره ی پسپوریه که ی له په یمانگایه کی هونه ری که به ره سمی دانی بیاندرایی پیتشکهش بکا به مه رجی ماوه ی خویندنی لهو په یمانگایه دا له دوو سالی به رده و ام که متر نه بی له گهل کارکردنی هونه ری له یه کیتک له ریک خراوه جه ماوه ریه کاندای له بواری پسپوریه که یدا بو ماوه یه ک که له دوو سال که متر نه بو بیت لایه نیتکی پسپور پستگیری بکات.
- ۴- یاخود نهو کاره هونه ریه ی به شیوه یه کی به رده و ام کردیت که نه م یاسایه بریاری له سه رداوه. بو ماوه یه ک له پینج سال که متر نه بیت و لایه نیتکی ره سمی یان نه هلی تایه تمه ند پستگیری بکات.

مادهی سی یه م:

نه نجوومه نی سه ندیکا بو ی هه یه مؤله تی نیش کردن به نه ندام له بواری پیشه که ی له حیسابی تایه تی خو ی یان بو کۆمپانیاکان بدات، نه وهش به پتی ههل و مه رجی و ا ده بیت که نه نجوومه ن دوا ی وه رگرتنی ره زامه ندی و هزیر ده ری ده چوینی، به مه رجیک نه مه له گهل یاساکان و پتروه ره چاو کراوه کاندای هاو دژ نه بیت.

بهشی چواره م «دارایی سه ندیکا»

مادهی سی ویه که م:

دارایی سه ندیکا له مانه ی خواره وه پتک دیت:

- ۱- ره سمی چوونه پال سه ندیکای نه ندامه کاراکان شه ست دیناره، بو به شدار بووانبش بیست دیناره.

- ۲- رسمی به‌شدار بوونی سالانه‌ی نهدامه‌کاراگان به‌نجا دیناره و بو به‌شدار بووانیش پانزده دیناره.
- ۳- رسمی کردنه‌وی پیشانگای نه‌هلی و پیشاندانی شانوگه‌ری و ناهه‌نگی هونه‌ری و نه‌مش به‌رینمایی تاییه‌تی راده‌یه‌کی بو داده‌نریت، به‌مه‌رجتیک له‌سه‌د دینار پتر نه‌بیت.
- ۴- نه‌و یارمه‌تیانیه‌ی که‌لایه‌نی رسمی وهی دیکه به‌شداربی تیدا ده‌کن.
- ۵- ده‌سکه‌وتی ناهه‌نگ و پیتاکی گشتی که سه‌ندیکا نه‌نجامی ده‌دا.
- ۶- قازانجی نه‌و پروژانه‌ی که سه‌ندیکا بونیادیان ده‌نی.
- ۷- قازانجی چاپه‌مه‌نییه‌کانی سه‌ندیکا.
- ۸- نه‌و کرئیه‌ی که نه‌نجوومه‌نی سه‌ندیکا بریاری له‌سه‌ر ده‌دات له‌کاتی ناو‌بژی کردن دا (التحکیم).
- ۹- کرئی پشتگیری کردنی شیایوی کارمه‌ندان سه‌ندیکا و نه‌و شایه‌تمانییانه‌ی که ده‌ری ده‌کات.
- ۱۰- پیتاک و به‌خششه‌کان.

مادده‌ی سی و دووم:

پاره به‌ناوی سه‌ندیکا له‌بانکه‌کان داده‌ندری و فه‌رمانی خه‌رج کردن ودانان له‌لایه‌ن نه‌قیب و نه‌میداری کاروباری دارایی که‌فاله‌تکرا و نیمزا ده‌کریت به‌پتی نه‌و ده‌سه‌لاته‌ی که نه‌نجوومه‌ن پتیانی داوه.

مادده‌ی سی و ستی یه‌م:

- نه‌نجوومه‌نی سه‌ندیکا، پشتگیری شیایوی نهدام ده‌کات له‌رووی داراییه‌وه، له‌م دووباره‌دا:
- ۱- له‌و کاته‌ی که نهدام که‌فاله‌تی دارایی هاوسه‌رو مندال و دایک و باوکی و براکانی بکات.
 - ۲- له‌و کاته‌ی که‌فاله‌تی دارایی خه‌لکی دیکه بکات به‌مه‌رجتیک له‌ پینج هه‌زار دینار پتر نه‌بیت.

به‌شی پینجه‌م «حوکمه‌کانی دوماهی»

مادده‌ی سی و چواره‌م:

هه‌ر که‌سیتیک له‌وانه‌ی نهدام نه‌بن له‌سه‌ندیکا یان قه‌ده‌غه کرابن له‌ نیش کردن و نه‌م پیشه‌یه ده‌ست بداتی، نه‌وا سزا ده‌دریت به‌غه‌رامه‌یه‌کی و ا که له‌ پینج سه‌د دینار پتر نه‌بیت، نه‌وه‌ش نه‌و که‌سه ناگرته‌وه که پیشه‌که‌ی له‌یه‌کتیک له‌ رتیکخراوه جه‌ماوه‌ریبه‌کان دا ده‌ست بداتی.

مادده‌ی سی و پینجه‌م:

نه‌نجوومه‌ن بو‌ی هه‌یه بریار بدات له‌سه‌ر یارمه‌تی دانی دارایی به‌هونه‌رمه‌ند به‌شپوه‌ی به‌خشین (منحه) یاخود قه‌رز، به‌پتی نه‌و رینماییانه‌ی که ده‌ری ده‌چوینی له‌م بارانه‌ی خواره‌وه‌دا:

۱- نه‌که‌ر خۆی یان په‌کێک له‌ دایک و باوکی (اصوله) یان منداله‌کانی (فروعه) یاخود هاوسه‌ری نووشی نه‌خۆشیه‌کی و ابوون پیتویست به‌چاره‌یه‌کی تاییه‌تی بکات. نه‌مه‌ش ده‌بێ به‌راپۆرتی لیژنه‌یه‌کی ره‌سمی پزیشکی پشتگیری بکریت.

۲- نه‌که‌ر تووشی رووداوێک بوو که به‌شپوه‌یه‌کی کانی له‌ پیشه‌که‌ی خۆی بخت.
۳- نه‌که‌ر تووشی کاره‌ساتیک بوو و زیانی دارایی لێ که‌وت که له‌ توانای خۆیدا نه‌بیت.

مادده‌ی سی و شه‌شم:

نه‌نجومه‌ن بو‌ی هه‌یه نه‌مانه بکات:

۱- ده‌ره‌ینانی پتیره و ورینه‌یایی بو‌ ناسان کردنی چی به‌جی کردنی حوکمه‌کانی نه‌م یاسایه.

۲- پتیشنیاز و ناماده کردنی پرۆژه‌ی یاسای خانه‌نشینی هونه‌رمه‌ندان.

مادده‌ی سی و هه‌تەم:

پتویسته نه‌نجومه‌نی و دزیران حوکمه‌کانی نه‌م یاسایه چی به‌جی بکات.

مادده‌ی سی و هه‌شته‌م:

نه‌م یاسایه له‌میترووی ده‌ره‌ینانییه‌وه چی به‌جی ده‌کری و له‌ روژنامه‌ی ره‌سمیدا بلاوده‌کریته‌وه.

جوهر نامق سالم

سه‌رۆکی نه‌نجومه‌نی نیشتمانیی کوردستانی عێراق

«هۆیه پیتویسته‌کانی ده‌ره‌ینانی نه‌م یاسایه»

بزائی نازادیخوازی کورد که پیشه‌وای نه‌مر (مسته‌فا بارزانی) سه‌رکردایه‌تی ده‌کرد، په‌کێک له‌ نامانجه‌کانی چنگ که‌وتنی مافه‌کانی گه‌لی کورد بوو له‌ کوردستانی عێراقدا به‌ هه‌موو توێژه‌ کۆمه‌لایه‌تییه‌کانیه‌وه و له‌به‌ر گرنگی هونه‌ر وه‌ک گرنگترین شپوه له‌ شپوه‌کانی هوشیاری کۆمه‌لایه‌تی و چالاکی مرۆیی بو‌ ده‌رپرینی واقع له‌ شپوه‌ی هونه‌ریدا و له‌به‌ر نه‌وه‌ی که هۆیه‌کی کاریگه‌ره‌ بو‌ وه‌رگرتن وه‌هست به‌ جوانی کردنی جیهان و بوون و، بو‌ نه‌وه‌ ده‌وره‌ پیشه‌نگییه‌ی که هونه‌رمه‌ند له‌ نه‌خشه‌کێشانی ژبانیکی به‌ختیاری شیوا به‌ مرۆف و، له‌ پیتاوی رویشتنی شان به‌ شانی په‌ره‌سه‌ندنی ژباری و به‌رزکردنه‌وه‌ی ناستی کۆمه‌ل و پته‌وکردنی ده‌سکه‌وته ره‌واکان و واقعی کوردستانمان، پیتویستی کرد یاسای سه‌ندیکای هونه‌رمه‌ندانی کوردستان ده‌ره‌یتندری بو‌ پشتگیری و پته‌وکردنی بزائی هونه‌ری کوردی که گرتنه‌یه‌کی بنچینه‌یه‌ بو‌ به‌رگری کردن له‌ ده‌سکه‌وته‌کانی گه‌لی تیکۆشه‌رمان و چه‌سپاندنی فیدرالییه‌ت.